

Anke til lagmannsrett (§§ 29-18 til 29-24)

Disse paragrafene omhandler den avsluttende del i lagmannsrettens behandling av ankesaken, der reglene om muntlige ankeforhandling, lagmannsrettens prøving av anken og lagmannsrettens avgjørelse er de sentrale. Med unntak av § 29-18 gjelder paragrafene både ved anke over dom, kjennelse og beslutning. Det er først og fremst § 29-18 som representerer noe nytt i forhold til gjeldende tvistemålslov, men også reglene om utforming av slutningen i § 29-23 innebærer en endring i forhold til dagens lov.

Paragraf 29-18 omhandler den muntlige forhandling ved anke over dommer, jf. § 29-16 første ledd. Muntlig forhandling som holdes ved anke over kjennelser og beslutninger, reguleres av § 29-15 andre ledd, som lar § 29-18 få betydning idet paragrafen får "tilsvarende anvendelse så langt den passer for det som behandles muntlig".

For den muntlige ankeforhandling gjelder reglene om hovedforhandling i tingretten tilsvarende, jf. henvisningen i § 29-18 første og andre ledd. Dette gjelder § 9-13 om styring av hovedforhandlingen, § 9-14 om muntlig hovedforhandling, § 9-15 om de enkelte ledd i hovedforhandlingen, § 9-16 om endring i krav, påstand, påstandsgrunnlag og bevis og § 9-17 om at saken tas opp til doms og om fortsatte forhandlinger (reassumering). Innholdet i disse reglene er nærmere omtalt i tvistelovsbrev nr. 10.

Det følger av § 29-18 første ledd andre punktum at retten sørger for at ankeforhandlingen skal konsentreres om det som er tatt opp gjennom anken, og som er omtvistet. Det er understreket i forarbeidene at ankeforhandlingen skal legges opp slik at det blir en overprøving av tingrettens avgjørelse, og ikke en helt ny prøving av saken. Man ønsker med dette å komme bort fra den tradisjon det har vært for lange og prosedyrepregede innledningsforedrag med unødig tidsbruk. Ankeforhandlingen skal baseres på at det allerede foreligger en dom fra tingretten. Partenes innlegg for lagmannsretten skal konsentreres om de tvistepunkter som framstår som sentrale. De nye behandlingsreglene (blant annet gjennom henvisningen i § 29-18 andre ledd første punktum til § 9-15) åpner for en større blanding av muntlighet og skriftlighet i ankeforhandlingen enn dagens tvistemålslov, og en slik blandet prosess vil særlig være aktuell i ankeinstansen. Der skriftlig materiale utgjør vesentlige deler av avgjørelsesgrunnlaget, kan retten i medhold av § 9-15 tiende ledd bestemme at partene skal holde ett hovedinnlegg hver og avslutningsvis ett kortere innlegg hver (etter mønster fra det som praktiseres i Høyesterett). En avgjørelse om en slik behandlingsmåte bør treffes forut for ankeforhandlingen.

Der begge parter har anket dommen, avgjør retten hvem som skal ha det første innlegget (§ 29-18 andre ledd andre punktum). Dette bør avgjøres under saksforberedelsen i rimelig tid før ankeforhandlingen.

Paragraf 29-18 tredje ledd viderefører adgangen lagmannsretten i dag har etter tvistemålsloven § 378 andre ledd til å avskjære videre forhandling. Forarbeidene forutsetter at slik avskjæring ikke kan skje før parten har fått argumentert fullt ut for sitt syn for de påstandsgrunnlag det er snakk om å avskjære videre forhandling om.

I § 29-19 videreføres regelen i tvistemålsloven § 382 om adgangen til å trekke anken (frafalle anken) inntil ankeforhandlingen er begynt. Dersom motparten samtykker, kan anken trekkes

inntil kravet er avgjort. I ankesaker som helt ut behandles skriftlig, kan anken trekkes inntil kravet er avgjort.

Paragraf 29-20 omhandler lagmannsrettens prøving av anken. Paragrafen svarer langt på vei til tvistemålsloven § 383. Utgangspunktet er - med grunnlag i disposisjonsprinsippet - at retten bare kan prøve de deler av avgjørelsen som er angrepet i anken eller er brakt inn i saken etter § 29-4 andre ledd og fjerde ledd.

Ved anke over saksbehandlingen kan retten i utgangspunktet bare prøve de saksbehandlingsfeil som er påberopt. Lagmannsretten kan likevel utenom anken tillegge saksbehandlingsfeil som er nevnt i § 29-21 andre ledd, virkning. Om en slik feil - som altså ikke er gjort til del av anken - skal tillegges virkning, må ifølge forarbeidene normalt bero på om det er nærliggende at feilen kan ha hatt betydning for avgjørelsen som er påanket. Lagmannsretten kan ikke prøve sakens realitet der anken alene retter seg mot saksbehandlingen. Dette synes også å gjelde i indispositive saker.

Er det anket både over saksbehandlingen og realiteten, avgjøres som regel anken over saksbehandlingen først, jf. § 29-22 første ledd. Selv om det foreligger saksbehandlingsfeil ved en dom som tilsier opphevelse, kan lagmannsretten velge å fremme saken til realitetsavgjørelse hvis a) lagmannsretten er rett domstol, b) tingretten har avgjort kravet i realiteten og c) hensynet til partene ikke tilsier at kravet bør prøves på nytt av tingretten.

En anke avgjøres ved dom eller kjennelse, jf. § 29-23 sammenholdt med § 19-1. Anke over dom avgjøres ved dom. Etter tvistemålsloven avgjøres anke over dom dels ved dom og dels ved kjennelse - avhengig av om det treffes en realitetsavgjørelse eller ikke (tvistemålsloven §§ 385 og 390 og 392). Tvisteloven representerer her noe nytt. Det er uten betydning om resultatet er en ny realitetsavgjørelse eller avgjørelse om avvisning eller oppheving - uansett treffes avgjørelsen ved dom. Anke over kjennelse og beslutning avgjøres ved kjennelse.

Dersom anken ikke har ført fram - uansett anke over dom, kjennelse eller beslutning - forkastes anken, jf. § 29-23 andre ledd. Dagens ordning med stadfestelse av tingrettens dom/kjennelse faller altså bort.

Hvor saksbehandlingsanken tas til følge, skal tingrettens avgjørelse som hovedregel oppheves, jf. § 29-23 tredje ledd. Dagens system med uttrykkelig beslutning om hjemvisning opprettholdes ikke. Tingretten skal av eget tiltak sørge for fortsatt behandling av saken, jf. § 29-24.

Treffer lagmannsretten ny realitetsavgjørelse, blir lagmannsrettens standpunkt til realiteten avgjørende for hvordan den nye realitetsavgjørelsen må utformes. Her representerer ikke tvisteloven noe nytt i forhold til dagens ordning.

Aktuell problemstilling

Hvilke praktiske konsekvenser vil forarbeidenes understrekning av viktigheten av at ankeforhandlingen skal være en overprøving av tingrettens avgjørelse og ikke en helt ny prøving av saken, medføre?

Utarbeidet av lagdommer Eirik Akerlie,
Borgarting lagmannsrett